

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. Quid dicendum de prodigis, & pupillis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

Not autem Regulares, *solemniter professos* esse incapaces, *suo, persona particularis, nomine*, celebrare contractus; cum in persona particulari sua non sint capaces domini, ut dicitur *c. non dicatis*. 12. q. 1. c. *Cum ad monasterium*, de statu Monachorum, ibi: *Prohibemus quoque, districtè, in virtute obedientie, sub obiectione divini iudicii, ne quis Monachorum aliquid proprium possideat*. Et infra: *Quod si proprietas aliqua apud quemquam inventa fuerit, in morte ipsa cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilinio subterretur*. Trid. sess. 25. c. 2. Secundum etiam probatur ex iisdem capitibus, & authentica *Ingressi*. c. de sacrosanctis Eccles. *Ingressi monasteria in ipso ingressu se, suaque, dedicant Deo*; nec ergo de his testantur, utpote nec Domini rerum. Possunt tamen, nomine communitatis, de licentia sui superioris, ut fufe diximus lib. 2. tit. 2. Tales sunt, qui mittuntur aliquò ad negotia peragenda, vel qui versantur in studiis, & non est facilis recursus ad superiorem. Item Regulares beneficiati, habentes liberam administrationem fructuum sui beneficii; ejecti ex Religione; & probabile est, quod hi validè contrahant, sive in res licitas, sive illicitas expendant. Item Commendatarii sive uxores habeant, qui etiam testari possunt; sive non habeant, quales sunt Melitenses, & Ordinis Teutonici: Sitamen, licet contrahere possint cum licentia, tamen dominium non acquirunt sed totus ordo. Sic doctissimus P. Paulus Rosmer in tr. de Contractib. §. de causa efficiente contractum, mihi fol. 52. Sed de his per diversos titulos pro qualitate materiae in ibi subjecta, quoad casus particulares agimus.

Altera quæstio est de Clericis, non Regularibus. Nam circa istos varia quoque dubitationes sunt. 1. an stare possint in iudicio pro rebus suis? vel suæ Ecclesiæ? 2. an fiant Domini redituum Ecclesiasticorum? etiam superfluatorum, & congrua sustentationi redundantium? 3. an de his licite disponant ad causas profanas? 4. an sine onere restitutionis? 5. an de illis licitè donent inter vivos, vel causa mortis? 6. qualiter testari possint de bonis patrimonialibus, aut quasi? vel etiam Ecclesiasticis proventibus? 7. an licitè, ac validè cele-

brent renuntiationes beneficiorum in favorem tertii, vel cum certa reservatione? 8. quid possint circa alienationes rerum Ecclesiæ? 9. an rectè paciscantur super his, quæ danda sunt pro functionibus spiritualibus, sepultura, expensarum funeralium, dicendi tot missas &c. &c. Ad 1. remissivè ad l. 1. decret. tit. 1. ad 2. affirmativè nunc communiter respondent Neoterici cum Rosmer cit. §. De Clericis; sed contrarium tradidi in tr. Theol. de Jure, & Just. q. 7. de Dominio Clericorum. n. 354. ad 3. ibidem à n. 333. cum communi respondi negativè. Ad 4. ibidem n. 339. respondi, probabiliorem esse opinionem affirmativam. Ad 5. constabit ex tit. 24. de donat. Ad 6. ex tit. 26. de testamentis, hoc lib. Ad 7. ex lib. 1. tit. 9. de renunciatione: & lib. 5. tit. 3. de simon. Ad 8. ex tit. 13. hic. ad 9. ex lib. 5. tit. 3. de simon. & infra hic ex tit. 28. de sepulturis; his præmissis.

§. 1.

Quid dicendum de prodigis, & pupillis?

DE his plura generaliter diximus l. 1. tit. 36. de pactis. à n. 2822. ex communi regula, quod pacisci, seu contrahere possint omnes, nisi naturâ, vel lege prohibeantur. Cum autem prodigis bonorum suorum administratio interdicta sit, ut constat ex ff. tit. de Curatoribus furios: &c. Sequitur eorum contractus, sine Curatoris autoritate celebratos, in quantum eis nocent, nec valere; nec eos inde etiam naturaliter obligari, quamvis sciens aliquem esse prodigum, & tamen cum illo contrahens, possit illi obligari, ut dicitur l. 6. ff. de V. O. ibi: *Is, cui bonis interdictum est, stipulando sibi acquirit; tradere verò non potest, vel promittendo obligari; & ideo nec fidejussor pro ea intervenire poterit*. In quæstione autem, cum quis apparet prodigus, sit ipso jure illi bonorum administratio interdicta, an solum post decretum Judicis? etsi aliqui affirmant primum, è quibus Fachinæus l. 2. Controverf. c. 64. Receptor tamen est contraria sententia, decretum requirens, post agnitionem

nem causa; quam sequitur Zoësius in ff. l. 27. tit. 10. ne scilicet contingat aliquem temerè hac notà aspergi; quò respicere videtur L. 10. ff. de Curat. ubi, ut non teneat alienatio prodigi, requiritur, *ut ei bonis sit interdictum*; hoc autem frustra exigeretur, si esset ipso jure; quòd confirmatur ex L. Patri 2. ff. de Minorib. ubi dicitur: *vita adolescentis inspicienda, & ex ea judicandum, an debeat ei bonis interdici*, quòd ipsum est facti, & Magistratus, non etiam ulterius officii. Eodem spectat desiderata ibi causa cognitio, quæ facit non ipso jure rem perfici; sed per Prætorem L. *Ubicumque* 103. inf. De R. J. Est autem *prodigus*, qui dat, quibus non oportet, ut adulatoribus; & plus quàm oportet; ut, cum magnis expensis facit, quòd parvis fieri potest. In jure est, *qui neque tempus, neque finem, neque modum expensarum advertit, sed bona dilapidando, & dissipando profundit*. L. 1. ff. de cur. fur. Inter prodigos, & furiosos, quidam assignant hoc discrimen juridicum, quòd furiosis simul atque inceperint furere, mox ipso jure agnati sint Curatores; Prodigos autem non sint prius Curatores, quàm ipsi à Judice bonis sit interdictum.

1072 Quòd attinet ad pupillos, notandum, plures esse gradus ætatis, secundum quos aliqui dicuntur esse *infantes pupilli, minores majores, &c.* Olim Servius (ut videre est apud Gellium l. 10. c. 28.) distribuit ætatem in tres gradus, scilicet pueritiam, juventutem, & senectutem; *pueros*, minores annis septemdecim existimavit, eosque (ab anno decimo septimo usque ad quadragesimum sextum) *juniores*; supra eum annum, *seniores* dixit. Hanc ætatis divisionem amplectitur Ulpian. L. cum §. *modus*. ff. de transact.

1073 Ceterum, plures ætatis gradus, ex Imperatorum legibus, & Juris-Consultorum responsis reperimus. Nam *infantia* (seu infantilis ætas) de qua meminit Pompon: L. *si infantis*. ff. de usufr. in septimum usque annum porrigitur; inde *pupillaris* ætas (alio nomine pueritia) in feminis, ad duodecimum; in maribus, ad decimum quartum producit. L. *Æmilium* ff. de minor. Finità ætate pupillari, incipit *pubertas*, in quam incurrit prætextati ætas, cujus meminit

Ulpian. L. *de inde*. §. *fin*. ff. de lib. exhib. Nam, usque ad decimum septimum annum, pueri ingenui prætextatam induebantur, & post hoc tempus virili mutabantur. Hinc pupilli, & impuberes pro invicem sumuntur; à pubertate autem spectato jure communi, usque ad vigesimum quintum, dicuntur puberes, seu *minores*, vel *minorenes*; deinceps autem *majores*; quamvis pro diversitate locorum minorennitas quandoque citius finiatur.

Ab anno 18, septem continuos (nimirum usque 25.) adolescentiæ attribuunt. Certè omnis appellatur *minor*, ante 25. annum. Puberem atatem excipit *irilis*, quæ anno 25. inchoatur; & exinde *virilis vigor* apparet, & perficitur: talis atas modò appellatur *justa*; modò *robusta*; modò *constans*; modo *legitima* vocatur. Marcellus L. *non aliter*. ff. de legat. 3. hujusmodi atatem appellat *juventutem*. Existimari (inquit) posset juvenis is, qui adolescentis excessit atatem, quòd incipiat inter seniores numerari; sic Pereyra in Elucidario à n. 1164.

Quibus præmissis:

De pupillis Doctores communiter 1074 tradunt, pupillum sine Tutoris autoritate, posse sibi alterum civiliter obligare, non autem obligari alteri, ex §. *placuit*. Instit. de autorit. Tutorum ibi: *placuit, meliorem quidem suam conditionem licere pupillis facere sine Tutoris autoritate, deteriori non posse*. 2. pupillum infantia proximum ex contractu sine autoritate Tutoris, nec naturaliter obligari, ut colligitur ex §. 10. Instit. de inutilibus stipulat. ibi: *Sed quòd diximus de pupillis utique de iis verum est, qui jam habent aliquem intellectum*. Nam infans, & qui infantia proximus est, non multum à furioso distat; quia, hujusmodi ætatis pupilli, nullum habent intellectum, sed, in proximis infantia, propter utilitatem eorum, benignior juris interpretatio facta est, *ut idem juris habeant, quòd pubertati proximi*. Sed qui in potestate parentis est impubes, ne authore quidem Patre obligatur.

3. Pupillum, pubertati proximum, & minorennem, ex alienatione bonorum immobilium, vel etiam mobilium pretiosorum, quæ servando servari possunt,

sunt, nec naturaliter obligari, ex L. 4. C. de prædiis minor. ibi: non solum per venditionem rustica prædia, vel suburbana, pupilli, vel adolescentes alienare prohibentur; sed neque transactionis ratione, neque permutatione, & multo magis donatione, vel alio quoquo modo eam transferre, sine decreto à dominio suo possunt. Et L. 15. C. eod. ibi: si minor 25. annis prædium rusticum, cum aliud deberes, sine decreto in solutum dedisti, dominium à te discedere non permittit senatus-consulti auctoritas. 4. contra pupillum nec civiliter, nec naturaliter obligari ex contractu cum suo Tutore inito sine consensu aliorum Contutorum per L. 46. ff. de contrah. empt. ibi: non licet ex officio, quod administrat quis, emere, vel per se, vel per aliam personam.

1076 Difficultas autem est 1. an contractus à jure simpliciter irritati, sic censentur irritari, ut nec naturaliter, seu in conscientia obligent? 2. an quamvis contractus pupillorum sine Tutoris auctoritate celebrati ipso jure sint irriti saltem civiliter illos eximant etiam ab obligatione naturali, seu in conscientia?

1077 Ad 1. Bz. remissivè, pacta, vel contractus, qui ceteroquin jure naturali verè subsistunt, & validi sunt, cum jure humano infirmantur, non sic universim infirmari, quin inducant obligationem naturalem; ita tradidi lib. 1. tit. 36. à n. 2606. dixi, non universim, propter quosdam casus exceptos, inibi relatos à n. 2609. Ad 2. non est eadem Doctorum opinio; nam aliqui simpliciter dicunt, eos non eximi ab obligatione naturali; alii, non eximi, si inde ditiores facti sint: Secus si contrarium; vult ergo ista sententia ultima, pupillos ex contractu sine Tutoris auctoritate celebrato naturaliter, non tantum civiliter obligari, quando inde lucrum habent; consequenter ejusmodi contractus in casu, quo pupillo contrahenti non sunt lucrosi, vel saltem damnosi, à jure simpliciter irritari sic, ut pupillum nec naturaliter obligent.

1078 Obligari naturaliter in casu lucri probatur ex L. 5. ff. de auth. Tut. ibi: Sed & cum Solus Tutor mutuum pecuniam pupillo dederit, vel ab eo stipuletur, non eris obligatus tutori: naturaliter tamen obligabitur, in quantum locupletior factus est: Nam in

pupillum non tantum tutori, verum cuius actionem, in quantum locupletior factus est, dandam, Divus Pius rescripsit. Hæc autem actio non est propriè civilis, & directæ; sed potius utilis, & ex privilegio per L. 3. ff. Conunodati, ibi: Sed mihi videtur, si locupletior pupillus factus sit, dandam utilem commodati actionem secundum Divi Pii rescriptum. Quamvis pupillus, pubes factus, etiam civiliter obligari possit Tutori. L. 1. ff. de contra Tutelæ actione.

Non obligari etiam naturaliter extra casum lucri, vel ubi est cum damno, & consequenter ejusmodi contractus esse simpliciter irritatos, probatur 1. ex hoc, quia prodigus nec naturaliter obligatur ex contractibus à se factis sine auctoritate Curatoris, si non est inde locupletior factus; quia in jure comparatur furioso; sed etiam pupillus in his contractibus comparatur furioso. L. 29. ff. de Condict. indebit. ibi: In his personis (nempe pupillo, & furioso) generaliter repetitioni locum esse non ambigimus: & si quidem extant nummi, vindicabuntur; consumptis verò conditio locum habebit. Deinde si pupillus naturaliter obligaretur, solvendo debitum, vel dando mutuum verè transferret ejus dominium, cuius oppositum constitutum est. §. 2. Instit. Quib. alienare licet. ibi: Si mutuum pecuniam, sine Tutoris auctoritate, alicui dederis, non contrahis obligationem; quia pecuniam non facit accipientis; 3. pupillus mutuum pecuniam accipiendo, ne quidem jure naturali obligatur, L. 59. ff. de 4. quod pupillus sine auctoritate Tutoris stipulanti promissit, solverit, repetitio est, quia nec naturæ debet. L. 41. ff. de Condict. in debit.

Contrarium tamen sentiunt Sanchez. 1079 lib. 6. de matrim. D. 38. à n. 36. & plures alii, pariter adductis in contrarium legibus, quibus intendunt evincere, pupillum, etiam ex contractibus sibi non lucrosi, naturaliter obligari; & respondent ad priores leges, inde solum probari, obligationem efficacem, seu jure non infirmabilem, ex ejusmodi pupillorum contractibus, non nasci, & cum dicatur, solum, ex tali contractu, posse repetere, quia nec naturæ debet, intelligi, infirmato contractu per restitutionem in integrum, qua subvenitur talibus propter ætatis imbecillitatem. Inter alias probationes utun-

tur etiam hac: quandocunque fidejussor obligatur, necesse est, quod principalis saltem naturaliter obligetur; non principali autem nullo modo obligato, non tenetur fidejussor. L. 46. ff. de fidejussoribus: sed fidejussor pupilli obligatur ex L. 35. ff. de Recept. qui arbitr. ibi: *Sipupillus sine Tutoris auctoritate compromiserit, non est arbiter cogendus pronuntiare, quia, si contra eum pronuntietur, pœnâ non tenetur, præterquam si fidejussorem dederit, à quo pœna petri possit.*

1080 Ex istis opinionibus, inter se oppositis, videtur omnino dicendum, pupillum naturaliter obligari ex contractu sine Tutoris auctoritate celebrato, si inde factus sit locupletior; id, quod rectè probatur supra à n. 1077. in casu autem, quo non est factus locupletior, nec obligari naturaliter, videtur omnino probabile ex rationibus factis loc. cit. Caterùm magis placet, nec istos contractus à jure simpliciter sic irritari, ut nec naturaliter obligent, si seclusà juris dispositione tenuissent jure naturæ; id, quod suadet ratio priori numero relata; nec leges in contrarium adductæ tales sunt, quæ pravalescant. Nam comparatio prodigi, & pupilli cum furioso non tenet in omnibus; hic enim censetur agere sine rationis usu, turbata ex furore, quod non militat in aliis; quod autem dicitur, quod pupillus non transferat dominium, procedit de translatione firma, nec jure irritabili; & quamvis ei repetitionem soluti jura concedant, intelligitur per iudicis auctoritatem, qua contractus infirmetur; Conceditur enim, ne quidem jure naturali obligari, obligatione firmâ. Quod vero respondent Contrarii ad rationem ex obligatione fidejussoris, videtur gratis dici, Fidejussorem in Contractibus pupillorum esse principalem; hoc enim est contra rationem fidejussoris; cum ejus obligatio solum substituatur obligationi alterius, pro quo cavet; at ubi nulla est, id fieri non potest.

1081 Nec obstat L. 26. ff. de Fidejussoribus. dici, fidejussori pro pupillo, prodigo, vel furioso, non subveniri; hoc enim solum probat, negari ei legale auxilium, quod illis alioquin concessum est; non autem exinde probari, tali casu fidejussorem esse principalem; unde negatur obligari

fidejussorem in casu, quo illi nec naturaliter obligantur, saltem obligatione infirma, seu irritabili juris dispositione. Similiter gratis dicitur, legem, quæ dicit fidejussorem non obligari, nec naturaliter obligato principali, debere intelligi regulariter, nimirum quando principalis nec juris privilegio foret exemptus ab obligatione naturali; nam hujus limitationis ratio nulla est; cum etiam hæres pupilli, ex contractu, per hunc sine Tutoris auctoritate iniro, dicatur obligatus. L. 95. §. 2. ff. de solutionibus. quod tamen dici non posset, nisi pupillus, cui succedit, naturaliter obligatus esset.

§. 2.

Quid possint Minores, & Filii familias?

1082 IN hac re distinguendum est inter bona minorum, quorum administratio illis jure; vel consuetudine est adempta, administrationis jure translato in Curatorem; & quorum concessa. Quoad illa respondetur de Minoribus contrahentibus sine auctoritate Curatoris, qualiter diximus esse dicendum de pupillis contrahentibus sine auctoritate Tutoris. Quoniam autem quandoque contingit, minores aliquos carere Curatore, & inter eorum bona quædam sunt, non tantum immobilia, sed etiam mobilia, & hæc in duplici specie, quæ nimirum pretiosa sint, & servari possunt; quædam secus, illa vero nec Tutoris consensu alienari possunt sine decreto Judicis (ut habetur L. 22. C. de administrat. Tutor. & Curat. ibi: *præcipimus itaque, ut hac omnia (pretiosa scilicet, quæ Servando servari possunt) nulli Tutorum, vel Curatorum liceat vendere, nisi forte hoc necessitate, vel lege &c.*) ideo in hac materia plures quæstiones fieri possunt.

1083 Prima est, an sine Curatoris auctoritate possint contrahere, & alienare bona castrensia, vel quasi, si Curatorem habent? 2. si Curatorem non habent? 3. an indigeant consensu Curatorum, ut possint obligari realiter? 4. an ut personaliter. Ad 1. posse, ubi habent eorum administrationem liberam, quod pendet ex diversâ locorum consuetudi-